

LvK 434:1, 2

Ps. 105:8, 11 vóór de lezing

Ps. 106:19 en 21 na de lezing

Ps. 103: 7, 9 na de preek

Ps. 79:5 na geloofsbel.

Ps. 40:3, 4, 7

Lezen: Hand. 7:35-43

Brs. en zrs,

Er waren en zijn altijd twee valkuilen. Twee valkuilen als het over Israël gaat. Aan de ene kant de Jodenhaat, die we vandaag de dag volop in het MO tegenkomen. En die niet nieuw is! Dat weten we uit WO II nietwaar? Eeuwen en eeuwen is het een volk, dat is opgejaagd en verstrooid. En er zijn tijden geweest dat mensen er een bijbelwoord voor hadden. De Joden hadden toch gezegd bij het proces tegen Jezus: “Zijn bloed kome over ons en onze kinderen”, nou daar heb je het dan. Een tekst die dat helemaal niet wil zeggen en die vervolgens misbruikt is om iets vreselijks te ‘verklaren’.

De andere valkuil is de verheerlijking van Israël. Het volk en het land wordt een toekomst toegedicht, vanuit allerlei profetieën. Dat doet geen recht aan het doorgaande en samenhangende verhaal van de bijbel.

Als je nou zo de rede van Stefanus leest, dan kom je nl. bij heel andere dingen uit. En dat wil ik u vanmiddag laten zien.

Het is nogal een end. Over Jozef en over Mozes. We hebben niet alles gelezen, maar we pikken er wel wat uit op zometeen en dan ontspint zich een rode draad in dit gedeelte van Stefanus’ verdediging. Die rode draad vat ik zo samen:

**God zoekt onder de mensen eerbied voor Zichzelf -
tot hún redding**

1. het drama Jozef als toets

2. het voorbeeld Mozes als vingerwijzing

1. Dat Stefanus het over *Mozes* gaat hebben, dat kun je begrijpen. Hij wordt aangeklaagd van verzet tegen de gebruiken die Mozes heeft overgeleverd. Maar dat Stefanus het over *Jozef* gaat hebben dat ligt wat anders! Daar had niemand het over gehad, maar Stefanus kómt er wél mee. Waarom? Kijk, toen Jakob twaalf zonen had (waaronder Jozef) toen was het ontstaan van het volk Israël eigenlijk een feit. God heeft tussen álle mensen een volk! En we weten uit de bijbel dat Israël met het latere Jeruzalem door God daarmee was gemaakt “tot een zware steen waaraan haar belagers zich vertillen” (Zach.12:3). Het is alsof je meteen door een heel eind geschiedenis heen kijkt, tot op de dag van vandaag! Daar zat iets in van een vraag van God: wat denken jullie eigenlijk van Israël, hoe reageren jullie erop dat Ik, de God van de hemel, een volk heb op jullie aarde? Zo maakt God scherp wat er in de harten van mensen leeft: Hij confronteert mensen met *Zichzelf*. Via Zijn volk. Vandaag de dag via Zijn kerk. Maar dan moet ook wel heel duidelijk wezen dat het *Zijn* kerk is!! En dat komt naar voren in de geschiedenis van Jozef. Hoe reageert Israël zélf er eigenlijk op dat *Gód* een volk heeft? De vraag aan álle volken wordt dus ook een vraag aan Gods volk zélf. Het antwoord van volken was en is soms dat mensen in één van die twee valkuilen stappen: antisemitisme of verheerlijking van Israël. Maar geen van beide is het antwoord dat God wil horen. En hoe heeft Israël zélf op die vraag van God gereageerd? Nou, kijk naar de geschiedenis van Jozef. De broers keren ze zich als één man tegen die ene uit hun midden: Jozef. Ze doen hem uit hun midden weg. Ze verwerpen hem, vernederen hem tot slaaf en verkopen hem naar Egypte. Maar hij, die ze verworpen hebben, blijkt hun redder te zijn. God beschermde hem (vs.9). God was met de paria, de uitgestotene, die bij de aartsvaders niet in tel

was. Zeker, God liet toe dat hij verdrukt en vernederd werd. Maar toen heeft God hem verhoogd en hem een naam boven alle naam gegeven. Hij kwam op de troon van de wereldmacht van die dagen. Begrijpen Stefanus' aanklagers de kritiek van God in deze geschiedenis? Zien zij dat God het heil bindt aan de verworpene? Zien zij dat God het leven voor hen garandeert buiten het beloofde land om? *En dat dat allemaal betekende dat God zelf Zijn eigen volk máákt en een plek geeft en verder brengt ONDANKS henzelf?*

Gód kiest uit, *Hij* roept en brengt redding en dát is het grote punt! Wat roemen jullie toch op eigen bloed en eigen bodem?! En stilletjes denk je erachteraan: roem toch in Degene die Gód heeft uitgekozen om mensen te redden: Jezus Christus. Stefanus noemt *Hem* nergens. Terwijl het natuurlijk wel om Christus ging. Voor of tegen Hém. Het offer in de tempel of het offer aan het kruis. Maar nergens valt Zijn naam. Wel Abraham en Jozef en Mozes. Maar Stefanus laat door de geschiedenis van het OT heen zien dat alles één kant op wees. En dat is de kant van Gód. Die mensen uitkiest en meeneemt en uitredt, maar die Zich niet laat binden áán mensen. Niet aan hún bloed, niet aan hún bodem, niet aan hún gebruiken. Hij heeft een volk in de wereld om iedereen te toetsen: wat denken jullie van *Mij*?! Hoe kijken jullie tegen *Mij* aan?!

2. En dan volgt dat uitgebreide verhaal over Mozes. Een vingerwijzing naar deze *God*. Mozes, die Egyptenaar werd! En God is verschenen buiten het beloofde land om. God is verschenen los van het volk! Daar bij de Sinaï in de brandende braamstruik. Er is niets dat God verplichten zou iets met dit volk te moeten of te willen.

Gód koos Zijn eigen, soevereine weg om Zijn volk te verlossen! En ondertussen: broeders die met elkaar vechten; Abrahams

kinderen die elkaar niet bijstaan tegen de vijand, maar strijden tegen elkaar. Als Mozes wil ingrijpen, dan krijgt hij te horen: “wie heeft jou als leider en rechter aangesteld” (vs. 35). Ze zagen achter Mozes *God* niet meer... Ze zagen geen vinger meer naar Gód wijzen. Kijk, de beschuldiging tegen Stefanus was: hij heeft Mozes en God gelasterd (6:11). Nou, dat lijkt voor het Sanhedrin toch een onafscheidelijk duo.... en toch is het dat niet!! God gaat *schuil* achter Mozes! Dat gebeurt niet in het OT zelf, maar dat is ervan gemaakt! Het Sanhedrin heeft het over ‘de gebruiken die Mozes ons heeft overgeleverd’ (6:14), maar Stefanus heeft het in 7:38 over: ‘Mozes was het die de levengevende woorden ontving om ze aan ons door te geven’. Proeft u het verschil? Voor het Sanhedrin verdwijnt God achter Mozes en de gebruiken. Terwijl Stefanus het heeft over Mozes die tussen God en het volk stond om levengevende woorden van God door te geven. Woorden die niet wilden verstarren tot zeden en gewoonten en overleveringen! Maar die daar altijd weer doorheen braken. Door wat mensen ervan maakten. (En: maken!). Gods woorden zijn niet in een systeem te vangen. Je kunt een ‘leer’ maken, je kunt ‘em in een theologie verwoorden, in belijdenissen weergeven, maar denk niet dat je daarmee God gevangen hebt!! Altijd moet er de eerbiedige houding van kleinheid zijn. En wat doen kleintjes? Wat zeggen ouders tegen hun kleine kinderen? ‘Je moet *luisteren*’. Waarom? Omdat ze zoveel nog niet weten of beseffen. Dát is ook de goede houding van gelovigen: luisteren. Daar zit in: ik weet het niet, wij weten het samen ook niet. Als je in relatie tot God en de bijbel begint met: ik weet het al wel, ik denk, ik meen... ja, dan sta je meestal wel heel dicht bij de mensen. Of dicht bij elkaar. Maar dan heb je ook niks nieuws te vertellen. Dan sta je naast de mensen, maar ook binnen een gesloten wereld. Binnen de horizon van: wie zijn wij en hoe komen we verder, hoe zijn ónze ideeën daarover... Dit is zo

belangrijk!! Stil zijn, luisteren, ja, en dan ook *niet dwingen*, maar *open* en *aandachtig* zijn. We hebben toch vaak onze paraplu op richting hemel, en dan weten we het al wel... het moet zus en zo..... dat is afschermen, maar je moet die paraplu eigenlijk omkeren: dan wordt het net een schotelantenne, en die vangt alles op. Er is op 't ogenblik een reclame op TV die ongeveer zo gaat: een vrouw staat in een winkel voor te doen hoe je een shirt moet opvouwen. Ze probeert dat uit te leggen aan een meisje dat ongeïnteresseerd staat te kijken.... Voordoen en uitleggen lukt dus voor geen meter. En dan reageert dat meisje met: onze geest is net een parachute, die werkt pas als 't ie *open* is. Klopt: voor je geestelijke leven is nodig, dat je ontspannen, open, ontvankelijk moet *luisteren*. En niet van jezelf uit ingespannen proberen om en denken dat en vinden zo... nee, vertrouwen. *Want God is God*. En het gaat om menselijk onvoorstelbare dingen. Want moet je eens kijken waar Stefanus in dit gedeelte helemaal uitkomt: daar waar hij begon > Mesopotamië! “Ik zal jullie wegvoeren tot voorbij Babylon”(vs. 43). Ja, dan zit je (weer) in Mesopotamië. Daar waar ooit Abraham vandaan geroepen was. Terug bij af! Dan gaat het toch over onvoorstelbare dingen als blijkt dat er toch weer in Israël, op de bodem van beloofd land, een Middelaar tussen God en mensen heeft rondgelopen?! Die levenbrengende woorden aan mensen heeft doorgegeven?! Ja, je vraagt je altijd weer af hoe dat nou toch kón? Dat mensen Jezus hebben gezien en gehoord en ze waren maar al te vaak onder de indruk en tóch kwamen zoveel mensen níet tot geloof.... Ik vind altijd weer heel typerend wat Jezus daar zelf over zegt in Joh. 5. Dat gaat ook over het OT. **Lezen:** Joh. 5:39-44. Dat is het dus: wij mensen zoeken niet de eer die de enige *God* ons kan geven. We doen veel meer op de eer van mensen... als ménsen maar positief over ons spreken en denken. Als we bij de mensen maar te boek staan als gewaardeerd, dá's een goeie, die kan dit, die

kan dat, heeft een boel aanzien en verdient een hoop... Dat zijn onze steunpunten. Dan ben je iemand. Zo worden we gemeten: naar wat we kunnen en naar wat we hebben. Mensen proberen elkaar te imponeren met van alles en nog wat (werk, carrière, kinderen, huis enz.). En dan komt er steeds minder geestelijke ruimte om je te laten imponeren door Gods werken en woorden. Die zie je en hoor je dan steeds minder, steeds vager, dat krijgt een bij-rol.... Je groeit zelf... ja, en dan wordt God steeds kleiner.... Maar hoe krijg je de eer van God? Door Hém te eren!! En dat is bij God geen gesteld zijn op eigen eer zoals bij Allah, omdat die god is. Punt. Maar het betekent bij Gód de redding van *mensen*!! Als je *God* eert, dan kom je uit bij *je eigen redding*! Betekent bij voorbeeld, dat je zó kerk moet leren zijn: *Zijn kerk*. Maar daarover volgende week wat meer, bij vers 44 e.v. Het betekent (ander voorbeeld), dat Israël de terugkeer uit ballingschap destijds zó moest aanvaarden. Verwonderd over de genade van God! Niet als een gevolg van politieke ontspanning of zo. Neutraal. Maar zo is het wél gezien! En ze zijn in Jeruzalem aangekomen, maar hebben Gods redding, tot het leven en zelfs tot het eeuwige leven, gemist. Gods pure welbehagen en goedheid niet geprezen! En als je dat niet doet, dan pakt God het weer van je af! Later laat God het heil óver de randen van Jeruzalem en Juda stromen, het bereikt Samaria en Azië en Rome en het gaat verder. Maar het heil stroomt ook wég. Úit Jeruzalem weg. Want ze hebben de wonderlijke barmhartigheid van God niet geprezen, schrijft Paulus later in Rom. 11 (:22). Denk eraan dat jý dat wel doet, anders wordt je ook weggekapt. En God is het waard. Hij heeft Zich er zo voor ingespannen. Zo goed is God toch??!. Hij heeft u echt lief. God houdt van u!! Dat zit erachter, echt, God hóudt van mensen. Zijn eigen Zoon niet gespaard, die moest er vol tegenaan! Maar prijs dan die wonderlijke barmhartigheid!

Meer nog dan Mozes bracht Jezus Israël tot de levende woorden van God. Mozes kwam van de top van de Sinai, maar Jezus kwam uit de hemel zelf. Maar zoals ze *in feite* Mozes verwierpen, zo hebben ze Jezus verworpen. Waarom? Wat was het punt? Ze hadden liever eer van mensen en van zichzelf dan van God. Echt hoor, kerk-zijn is eerst en vooral: met open mond staan. Verwonderd. Niet begrijpend. Dankbaar. En daarom leer je ook dit: luisteren, altijd weer. Steeds bereid om je te laten corrigeren en voeden en verzoosten en bemoedigen. Door God, die *soeverein* is, die het op Zijn tijd, op Zijn manier en in Zijn tempo doet! Aanvaard dat. Want God is God. En Hij is werkelijk barmhartig. Wij volgden vanmiddag van Zijn barmhartigheid het lichtend spoor. Je leert met open mond staan! En dan klinkt ook het lied naar boven, van hen die verwonderd en blij: *Zijn* naam en *Zijn* grootheid loven. AMEN